

RM. 051. 3. 2025

Stowarzyszenie Historyczne „Odrawąż” w Sędziszowie Małopolskim

Adres: ul. Głowackiego 54, 39-120 Sędziszów Małopolski

Tel. | 604981361

URZĄD MIEJSKI
W SĘDZISZOWIE MAŁOPOLSKIM

wpłynęło dn. 2025-12-18

I. d. 20292 podpis

dekretowano dn. 2025-12-19

do ref. DM Data podpis

Do:

Pani Teresa Waleń
Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Sędziszowie Małopolskim

Sędziszów Małopolski 2025.12. 17.

Stowarzyszenie Historyczne „ODROWĄŻ” w Sędziszowie Małopolskim
składa wniosek o przyznanie wyróżnienia „Zasłużony dla Ziemi Sędziszowskiej”
dla Marii Satkowskiej.

Przedstawiciel

Stowarzyszenia Historycznego „ODROWĄŻ”

Kazimierz Hoedl

Do wniosku załączono:

1. 9 kart poparcia kandydatury
2. Kopię Uchwały Walnego Zebrania Członków Towarzystwa Historycznego „ODROWĄŻ” w Sędziszowie Małopolskim.

WNIOSEK O NADANIE POŚMIERTNIE WYRÓŻNIENIA "ZASŁUŻONY DLA ZIEMI SĘDZISZOWSKIEJ"

1. DANE O KANDYDACIE:

Imię i nazwisko: Maria Satkowska

Data i miejsce urodzenia: 8.08.1882 roku w Nadleśnictwie Dęba

Ostatnie miejsce zamieszkania: Sędziszów Małopolski

2. OKREŚLENIE ZASŁUG UZASADNIAJĄCYCH PRZYZNANIE WYRÓŻNIENIA:

Urodziła się 8.08.1882 roku w Nadleśnictwie Dęba k/Dzikowa w patriotycznej rodzinie drobnej szlachty. Jej Ojciec, powstaniec styczniowy, uczestnik bitwy pod Komorowem, w której zginął 23-letni Juliusz hr. Tarnowski z Dzikowa do końca życia (1897) pełnił funkcję nadleśniczego - zarządcy lasów tej Rodziny.

Była też siostrą Aleksandra Juniora Satkowskiego, porucznika Legionów Polskich, odnanzonego przez Prezydenta RP w dniu 12.06.35 r. Krzyżem Niepodległości. Również Maria jako członkini Komitetu Obywatelskiego Polek, organizacji kobiecej działającej w latach 1915 do 1918 w Galicji, świadczącej kompleksową pomoc ofiarom wojny, pretendowała do tego odznaczenia.

Maria ukończyła siedmioletnią szkołę ludową w Tarnobrzegu, a następnie w 1902 roku trzyletnie liceum żeńskie w szkole im. Zofii Strzałkowskiej we Lwowie. Jak na owe czasy było to wykształcenie pozwalające na zajmowanie urzędniczych stanowisk w administracji monarchii Habsburgów, a później w polskiej administracji państwowej.

Po przedwczesnej śmierci Ojca Marii rodzina Satkowskich przeniosła się do obszernego mieszkania położonego na pograniczu Sędziszowa i Góry Ropczyckiej, dóbr należących do Tarnowskich z Dzikowa. Maria mieszkała tam aż do 1936 roku, kiedy po śmierci matki Emilii przeniosła się do własnego domu położonego dzisiaj przy ul. 3-Maja w Sędziszowie Młp.

Kiedy skończyła się I wojna światowa Maria miała już 36 lat. Była doświadczoną działaczką Komitetu Obywatelskiego Polek w walce o pobudzenie aspiracji zawodowej kobiet, o ich rozwój intelektualny i kulturalny, a także o ich prawa wyborcze. Jak wiadomo Polki uzyskały te prawa 28 listopada 1918 roku dekretem Józefa Piłsudskiego. W odrodzonej Polsce została powołana na stanowisko Naczelnika Poczty Polskiej w Sędziszowie Młp. Funkcje te pełniła do początków okupacji niemieckiej, by po zakończeniu wojny powrócić na to stanowisko.

W okresie międzywojennym dała się poznać jako czynna członkini Ligi Morskiej i Kolonialnej, organizacji skupiającej ok. miliona Polaków o wielkomocarstwowych aspiracjach Polski. Była też niestrudzoną animatorką kultury. Będąc sama wielbicielek teatru i talentu Mieczysławy Ćwiklińskiej oraz wielkiego głosu Jana Kiepury w pierwszych latach dwudziestolecia międzywojennego założyła w Sędziszowie amatorski teatr REDUTA występując w nim jako „sędziszowska Ćwiklińska”

Tym samym rozpoczą się w jej życiu i co najważniejsze w życiu społeczności Sędziszowa blisko 40 letni okres przygody ze sztuką. Co prawda sztuką nie najwyższych lotów, jednak wykonywaną przez aktorów amatorów z pasją i poświęceniem i odbieraną przez społeczność miasteczka z reguły bardzo pozytywnie. Tym bardziej, że aktorzy to bliscy i znajomi widzów, a reżyserka przedstawień to „pani Satkowska”, sama w sobie instytucja społecznego zaangażowania i autorytet w dziedzinie estetyki i dobrego smaku.

A w Sędziszowie w amatorskim teatrze REDUTA jeszcze przed wojną, grano jednoaktówkę „Zagłoba swatem” Henryka Sienkiewicza napisaną w 1900 roku na Jubileusz 25-lecia jego pracy literackiej. Grano też sztandarową pozycję teatru Marii Satkowskiej „Damy i Huzary” Aleksandra Fredry, „Fircyka w zalotach” Franciszka Zablockiego, komedie zadekowane królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu, a także komedię miłosną

„Szczęście Frania” Włodzimierza Perzyńskiego i kilka innych sztuk. Repertuar ten grano również z sukcesem po wojnie bawiąc umęczone wojną społeczeństwo Sędziszowa.

Była też wielbicieleką twórczości i przyjaciółką Marii Rodziewiczówny, którą dwukrotnie odwiedziła w Hruszowej na Polesiu, majątku w którym powstała większość napisanych przez Rodziewiczówną powieści. Zgromadziła je wszystkie w swoim domu w Sędziszowie. Podpisany przez Rodziewiczównę egzemplarz Dewajtisa krył pomiędzy kartami zasuszone liście tego powieściowego dębu.

W latach 30 – stych XX wieku oraz w latach powojennych książki te stały się trzonem jej prywatnej biblioteki, które ochoczo i bezpłatnie wypożyczała mieszkańcom Sędziszowa. Ogromnym zainteresowaniem mieszkańców miasteczka cieszyła się twórczość Olivera Jamesa Curwooda, Jacka Londona, Karola Maya no i oczywiście Henryka Sienkiewicza, Bolesław Prusa, Józefa Ignacego Kraszewskiego, ale także Fiodora Dostojewskiego i Lwa Tołstoj.

Prowadziła więc w Sędziszowie pierwszą i jedyną prywatną bibliotekę, która przetrwała okupację niemiecką, przejście frontu nad Sędziszowem w 1944 roku, pierwsze lata powojenne, by całkowicie „zczytana” zakończyć działalność na przełomie lat 50-tych i 60-tych XX wieku. Zgromadziła również opasłe tomy, pełne sugestywnych ilustracji, napisane przez Sebastiana Kneippa propagujące leczenie wodą. Chętnie dzieliła się z sędziszowianami doświadczeniami i wiedzą z zakresu hydroterapii jako metody zapobiegającej i leczącej przeróżne dolegliwości.

Czasy okupacji niemieckiej Maria Satkowska spędziła w swoim domu w Sędziszowie. Jej dom był otwarty dla przesiedleńców i uciekinierów. Mieszkały z nią przesiedlone z Poznania matka z dwoma córkami oraz ze Lwowa Państwo Dobrowolscy.

Nie jest pewne czy Maria Satkowska zaangażowała się czynnie w ruch oporu. Czy była członkiem Armii Krajowej? Wydaje się, że jej dom w nomenklaturze organizacji był „meliną” gdzie zbierano i przekazywano informacje cenne dla ruchu oporu. Bardzo często odwiedzała Marię jej siostrzenica Eugenia Palkowa – nauczycielka z Niedźwiady równocześnie Szef Placówki AK Łączki Kucharskie pseudonim Lucyna. Również częstymi gośćmi byli bracia Pazdanowie z Góry Ropczyckiej, aktywni żołnierze AK.

Maria Satkowska w czasy PRL weszła odważnie. Ponownie powołano ją na Naczelnika Poczty. Nadal prowadziła teatr REDUTA, nadal społeczność miasta „zczytywała” do końca jej bibliotekę. Aż z końcem lat 50-tych przeszła na emeryturę. Umarła w 1981 roku dożywając prawie 100 lat. Zgodnie z jej życzeniem została pochowana na sędziszowskim cmentarzu, tuż obok cmentarzyka żołnierzy poległych w walkach z czasów I wojny światowej.

3. INFORMACJE O WNIOSKODAWCY:

Stowarzyszenie Historyczne „ODROWAŻ”

Ul. Głowackiego 54

39-120 Sędziszów Małopolski

4. PODPIS WNIOSKODAWCY:

Przedstawiciel

Sędziszów Małopolski 2025. 12. 17

Stowarzyszenia Historycznego

„ODROWAŻ”

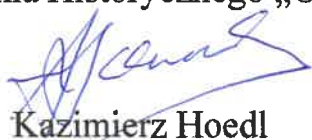
Kazimierz Hoedl

Uchwała nr 8/25
Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia Historycznego „ODROWĄŻ”
z siedzibą w Sędziszowie Małopolskim
z dnia 16, 12. 2025 r.

W sprawie wniosków o przyznanie wyróżnienia „Zasłużony dla Ziemi
Sędziszowskiej” dla

- a) Małżeństwa Olgi i Mikołaja Kosiaków
- b) Pani Marii Satkowskiej
- 1. Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Historycznego „ODROWĄŻ” w Sędziszowie Małopolskim podejmuje uchwałę o złożeniu wniosków do Przewodniczącego Rady Miejskiej w Sędziszowie Młp., o przyznanie wyróżnienia „Zasłużony dla Ziemi Sędziszowskiej” dla:
 - a) Małżeństwa Olgi i Mikołaja Kosiaków
 - b) Pani Marii Satkowskiej
- 2. Wykonanie uchwały powierza się Przedstawicielowi Stowarzyszenia panu Kazimierzowi Hoedlowi.
- 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przedstawiciel
Stowarzyszenia Historycznego „ODROWĄŻ”

Kazimierz Hoedl

